

PAPA FRANJO

***Gdje nema poštivanja prema starijima,
nema ni budućnosti za mlade***

Papina kateheza na općoj audijenciji
u srijedu 4. ožujka 2015.

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Ova današnja kateheza i naredne srijede su posvećene starijim osobama, a to su, unutar obitelji, djedovi i bake, ujne i ujaci, strine i stričevi. Danas ćemo razmišljati o aktualnom problematičnom položaju starijih osoba, a sljedeći put, to jest u iduću srijedu, više pozitivno, o pozivu sadržanom u ovom životnom dobu.

Zahvaljujući naprecima u medicini ljudski vijek postao je duži: no društvo se nije "proširilo" na život! Broj starijih osoba se mnogostruko povećao, ali naša društva nisu dovoljno organizirana da bi se napravilo mjesta za njih, uz ispravno poštivanje i konkretno uvažavanje njihove krhkosti i njihova dostojanstva. Dok smo mladi, skloni smo ignorirati starost, kao da je riječ o bolesti koje se treba podalje držati; kada pak ostarimo, pogotovo ako smo siromašni, ako smo bolesni i sami, na vlastitoj koži osjetimo nedostatke društva utemeljenog na učinkovitosti, koje posljedično ignorira starije. A stariji ljudi su bogatstvo, ne smije ih se ignorirati.

Prilikom posjeta jednom domu za starije Benedikt XVI. je izrekao jasne i proročke riječi: "Kvaliteta nekog društva, može se reći jedne kulture, prosuđuje se također na temelju toga kako se postupa sa starijim osobama i mjesta koje zauzimaju u zajedničkom životu" (12. studenog 2012.).

To je istina, civilizacije se razlikuju prema odnosu prema starijim osobama. Posvećuje li se u nekoj civilizaciji pažnju starijim osobama? Ima li mjesta za starije osobe? Ova će civilizacija ići naprijed ako bude znala poštivati mudrost starijih osoba. U civilizaciji u kojoj nema mjesta za starije osobe ili su one odbačene jer predstavljaju problem, to društvo nosi sa sobom virus smrti.

Na Zapadu, znanstvenici su ovo stoljeće nazvali stoljećem starenja: broj djece opada, a starijih raste. Ta neravnoteža nas poziva na razmišljanje i traženje odgovora, štoviše, to je veliki izazov za suvremeno društvo. Ipak kultura profita insistira na tome da se starije prikazuje kao teret, kao "balast". Oni ne samo da ne proizvode, smatra ta kultura, već su teret: ukratko, što je rezultat takvog razmišljanja? Bivaju odbačeni. Ružno je vidjeti odbačene starije osobe, to je ružno, to je grijeh! Ne usuđuje se to reći otvoreno ali to se čini! Ima nešto bijedno u tome navikavanju na kulturu odbacivanja. Ali mi smo navikli odbacivati ljude. Želimo otkloniti svoj sve veći strah od slabosti i ranjivosti; ali time povećavamo tjeskobu kod starijih osoba da će predstavljati teret i da će biti napušteni.

Već tijekom svoje službe u Buenos Airesu imao sam priliku iz prve ruke upoznati tu stvarnost sa svim svojim problemima. "Stariji su ostavljeni, i to ne samo u materijalnoj neizvjesnosti. Ostavljeni su u sebičnoj

nemogućnosti da se prihvate njihove granice koje odražavaju naše ograničenosti, u mnogim teškoćama koje se mora danas prevladati da bi se opstalo u društvu koje im ne dopušta sudjelovati, imati pravo glasa, niti biti uporišna točka po uzoru na potrošački model 'samo mladi mogu biti korisni i mogu uživati'. Te starije osobe bi naprotiv trebale biti, za društvo u cjelini, zaliha mudrosti našeg naroda. Stariji su zaliha mudrosti našeg naroda! S kolikom se samo lakoćom uspava svijest kada nema ljubavi!" (Samo nas ljubav može spasiti, Vatikan 2013., str 83.) I to se i događa. Sjećam se, dok sam posjećivao staračke domove, razgovarao sam sa svima i mnogo puta sam čuo ovo: Kako ste? A djeca? - Pa, dobro - Koliko imate djece? - Mnogo. - I dolaze li vas posjetiti? - Da, da, uvijek, da, dolaze. - Kada su došli zadnji put? Sjećam se jedne starice koja mi je rekla: "Ah, za Božić!". A bio je kolovoz! Osam mjeseci je djeca nisu posjetila, osam mjeseci napuštena! To se zove smrtni grijeh, jeste li razumjeli? Dok sam bio dijete, baka nam je pričala priču o starom djedu koji se prljao dok je jeo jer nije mogao dobro prinijeti juhu sa žlicom ustima. A sin, koji je već imao vlastitu obitelj, odlučio ga je premjestiti sa zajedničkog stola te je napravio mali stol u kuhinji, gdje ga drugi nisu mogli vidjeti, da jede sam. I tako nije stvarao neprilike kada su dolazili prijatelji na ručak ili večeru. Nekoliko dana kasnije, došao je kući i našao najmlađeg sina kako se igra s drvom, čekićem i čavlima, nešto je pravio. Upita ga otac: "Što to

radiš? - Pravim stol, tata. - Stol, zašto? - Da ga imam kad ti ostariš, tako da možeš jesti na njemu". Djeca imaju više svijesti od nas!

U tradiciji Crkve postoji obilje mudrosti koja je uvijek podupirala kulturu bliskosti sa starijim osobama, raspoloživost za praćenje osobe s ljubavlju i solidarnošću u tom završnom dijelu života. Ta je tradicija ukorijenjena u Svetom pismu, kao što to potvrđuje na primjer ovaj tekst iz Knjige Sirahove: "Ne podcjenjuj govora staraca, jer oni su učili od svojih roditelja, a od njih ćeš se ti naučiti razboru i u pravo vrijeme odgovarati" (Sir 8, 9).

Crkva se ne može i ne želi prikloniti mentalitetu bezosjećajnosti, a još manje ravnodušnosti i prezira prema starosti. Moramo probuditi kolektivni osjećaj zahvalnosti, poštivanja, prihvaćanja, koji će pomoći starijima da se osjećaju živim dijelom svoje zajednice.

Starije su osobe muškarci i žene, očevi i majke koji su bili prije nas na našem istom putu, u našem istom domu, u našoj svakodnevnoj borbi za život dostojan čovjeka. Oni su muškarci i žene od kojih smo mnogo primili. Starija osoba nije tuđinac. Stariji to smo mi: uskoro, u dogledno vrijeme, no neminovno, iako na to ne mislimo. A ako ne naučimo lijepo postupati sa starijima, isto tako će se postupati s nama.

Krhki smo pomalo svi, stari. Neki, međutim, su posebno slabi, mnogi su sami, i bolesni. Neki ovise o nužnim lijekovima i pažnji drugih. Hoćemo li zato učiniti korak natrag? Hoćemo li ih prepustiti njihovoj sudbini? Društvo bez blizine, gdje besplatnost i ljubav bez protuusluge - čak i među strancima - nestaju, je izopačeno društvo. Crkva, vjerna Božjoj Riječi, ne može tolerirati te degeneracije. Kršćanska zajednica u kojoj se blizinu i besplatnost više ne smatra neophodnim, izgubit će zajedno s njima i svoju dušu. Gdje nema poštivanja prema starijim osobama, tamo nema budućnosti za mlade ljude!